

Odborné vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli očima středních a vyšších odborných škol v ČR - výstupy plošného šetření

Od počátku národního projektu Podpora krajského akčního plánování (P-KAP, 2016-2021) proběhla již dvě plošná šetření všech středních a vyšších odborných (SŠ a VOŠ) v ČR. Na přelomu let 2015/2016 šlo o 1365 škol, přičemž návratnost dotazníků se pohybovala na úrovni 98 %. Druhá vlna šetření se uskutečnila na konci roku 2018 a osloveno bylo 1293 škol. Návratnost činila 96%.

Obě vlny dotazníkového šetření shodně ukázaly, že z hlediska důležitosti řadí SŠ a VOŠ v ČR odborné vzdělávání a spolupráci škol a zaměstnavatelů na druhou příčku, hned za rozvoj infrastruktury škol, včetně rekonstrukcí a vybavení.

Z hlediska činností, které školy realizují ve spolupráci se zaměstnavateli, jde i ve druhé vlně šetření nejčastěji o zajištění přednášek nebo jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (ve 2.vlně šetření byl zaznamenán nárůst o 9 p. b. z 67% na 76%) a o zajištění praktického vyučování žáků v reálném pracovním prostředí (v obou vlnách shodně uvedlo 68% škol). Oproti roku 2015/2016 se školy také více zaměřují na realizaci činností souvisejících se zajištěním stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech u zaměstnavatelů (nárůst o 14 p. b. z 26% na 40%) a na realizaci kariérového poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 9 p. b.). K mírnému navýšení došlo v případě účasti zástupců zaměstnavatelů u závěrečných zkoušek (o 2 p. b. z 36% na 38%). Zcela beze změny zůstalo plánování spolupráce či zpracování strategie spolupráce se sociálními a dalšími partnery (21% škol). Strategii spolupráce se zaměstnavateli má přitom zpracovanou kolem 30 % odborných škol a podobný podíl SŠ vytváří plány spolupráce, v případě VOŠ je to 41 %.

Školy se vyjadřovaly také k překážkám, na které ve spolupráci se zaměstnavateli narážejí. Obecně došlo oproti roku 2015/2016 v identifikaci překážek ze strany škol ve většině případů k poklesu. Nejvýraznější zlepšení situace lze pozorovat v poklesu identifikovaného nezájmu firem o spolupráci se školami (pokles o 6 p. b. z 34% na 28%) a v poklesu deklarované příliš velké finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (pokles o 5 p. b. z 39% na 34%), pokles o 3 p. b. byl pak shodně zaznamenán v motivaci žáků pro práci v reálném prostředí, v dostupnosti firem či v nezájmu zaměstnavatelů o účast na závěrečných zkouškách. Nejčastěji zmiňovanou překážkou byla v roce 2018 pro školy skutečnost, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (37 %, tj. nárůst o 1 p. b. oproti roku 2015/2016).

Pokud jde o opatření, která by školám z hlediska dosažení zvolených cílů ve spolupráci se zaměstnavateli pomohla, oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují především přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 6 p. b. na 58%) a v menší míře pak mají zájem o vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (pokles o 9 p. b. na 32%) nebo o zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (pokles o 7 p. b. na 47%). Ačkoliv jde oproti předchozí vlně šetření o pokles o 3 p. b., tak i nadále by stále více než polovina škol uvítala stáže žáků v zahraničních firmách (52 %) a stejný podíl škol také finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům. Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů pak uvedlo 51 % SŠ a VOŠ.

Posláním projektu je začlenit do praxe škol dlouhodobé plánování jako nástroj ke kvalitnímu řízení a sladit vzdělávací politiku na úrovni školní, krajské i národní. Vyhodnocené dotazníky školy přikládají v roce 2019 povinně jako součást žádosti o zapojení školy do projektové výzvy ministerstva školství na projekty realizované formou zjednodušeného administrativního vykazování.